

SZERKESZTŐI SZÁLLÁS:

Az érvényesdre 3 ft. o.é. Hirdetési ár: négyhathoros sorért elsősor 7 kr., másodosor 6 kr., harmadosor 5 krajczár o.ért. a minden hirdetés után 80 kr. bélyegdíj. Előzetes és hirdetés a kiadó-hivatallal kezeltek. A nyomtatási cikkek sora után 25 kr. előleges befizetése mellett a szerkesztőséghez czímzendők.

KIADÓ-HIVATAL:
 Középutcza, STEIN J. könyvkereskedése.

De a nemzet szellemi és anyagi gyors elő-
aladása által ismét körvonalozni kezdé a
nem határait, s a politikai határok körvo-
nala egy külön industrialis és anyagi tekinté-
tű határait is tünteti ki; egy fisisokráta állam al-
lé, egy nagyobb kereskedői állam mellett,
ely az európai világban figyelmét méltan von-
magára.

Láttuk e tekinteteket, midőn nemzetünk sorsában népek vettek részt; a külföldi államokból folytak be az adakozások a katonai észtendő által okozott inség enyhítésére. Kihatót az európai népek figyelmé azor, hogy a magyar nemzeti csapásokig, a melyek Erdélyt ez évben ismétlőlegesen elhódították, és a részvét nemes adománya győztesen földterületeken sorsdőlőzöttetnek nyomok enyhítésére.

Igy vált nemzetünk az európai társadalom egyik illetékes tényezőjévé műveltsége és iparija által.

Nem kérkedhetünk e téren a legnagyobb
mányokkal, jól tudjuk, hogy anyagi
eink még csak a kezdet kezdeténél állak-
s, s nem vitatjuk mennyi részben folyt be,
e utóbbi évtizedeink politikai balsorsa, a
ly anyagi fejlődésünk is, a mint min-
ki láthatja, gátlólag visszahat.

De tény az, hogy neki indultunk a halálunk; sőt előmenetelünk akkora mérvet is vett, hogy a külföld figyelmét és méltatását inkább vonja magára, és mi joggal mutatunk anyagi produktioinkban, a nemzet új élet gyökerére, a mely mind mélyebben veri be magát, és izmosodik hazánk szent földjében, és ez egyszermind figyelemzést és szolgál, hogy elismerjük a műipar és kereskedelem fontosságát, fejtjük ez irányban mind erősebben nemzeti civilisationokat, juttatjuk fel és buzdítsuk az e téren mutatkozó erőket és tehetségeket; mert ők a nemzet jövőjének igen fontos tényezői; az agai jólét pedig leginkább biztosítja a népszabadságát és önállását.

**Nyílt szózat a Dézsén 1864.
sept. 29. alakult nőegyletnek *)**

Most, midőn nemzetünk cselekvési tere csupán a társadalmi körre van szorítva, igen üdvös, hogy e téren minden erő megmozduljon, mely nemzetünk erkölcsi tulnyomását e hazában elvitathatatlanná teheti.

A férfiak a tudományos, művészeti, gazdasági, ipar és kereskedelmi, a nők a gazdasági és jótékonyági egyetekben kilátnak és versenyezzenek, megbizonyítandók, hogy élet és lélek van még e nemzetben. Bár elvonultunk a politikai térről; de azért nem szabad engednünk, hogy tehetetleneknek képzeljen a világ.

E szellemről lelkestillve lépett életbe Dé-
zen is a belső-szolgolati nőegylet, a szenvedé-
nemiség, az önhibázoknál kívüli szerencsétle-
nek enyhítésére, fölségelésére, vizsgatásására.
Az egylet titkára Keresztes Nándor és
segéd titkára Gyarmathy János urak kötele-
ségükből kifolyólag az egylet pénzalapjáról
és segélyezéseiről a nyilvánosság előtt bizo-
nyosan számolni fognak; úgy az egylet ala-
kulása módját, jövedelmi forrásait, céljait
és intézkedéseit is részletesen előadandják a
közönségnek.

En csupán egyre figyelmeztetem az alakult
nőegyletet.

Az alapszabályok 1-ső pontjában, hol az egylet eljéja adatik elő, a házi szegények és az önbíjakon kívül szerencsétlenségére jutotak segélyezésre emlittetik.

Ezen pontot igen düvös lenne, ha az egylet a szültöten árvákra is kiterjesztené, és kiterjesztené a köztünk is gyakorlatba jött gaminokra, utczára dobott gyermekekre, kiknek szültöik élnek, de részint lekelettség, és részint szegénység miatt az utczákra dobták gyermekeiket.

*) Ezen cikket a hon minden nőegyletének figyelmébe ajánljuk.

Fájdalom, tudok mivelt és előkelő családok neveletlen árváit az utcákon mezitláb és rongyokban hányódni vetődni.

Láttam Kolozsvárt élőkölő egyház papjának áróját, miután özvegye is meghalt, a napaszmások között kömivesek számára az épületeknél téglát és meszet hordani. Tudok tekintélyes családót, hol az apa, miután leteleken uzsorások jövait lefogalták és hét gyermeke jövöje miatt kétségbeesett s golyót röpített agyába, az özvegy védtelen árójával a legnagyobb nélkülözésnek lön martaleka, s gyermekeit ide-oda el kellett szélesztenie neveltetlenül, bizonyítottan jövönek kitéve, maga szolgálatba állott, hogy táplálja növendékeit. Tudok családót, hol a férfin neje vagyonát eltékozte, s három növeletlen gyermekkel együtt felmondta a házastársát; a nő, ki e megye első családjából származott s fényben növekedett, most szolgálatjával tartja kiadott gyermekeit; s meglehet, ha szolgálatot nem kap, éhen fognak elveszni, s most is nevelésük biztosítatlan s lengeteg rongyokban vannak a téli fagyásnak kitéve.

Ezeket keresse fel a dézsi nőegylet, segítse nevelésöket, s adja vissza őket az emberi társaságnak.

Ha a növegyet a szülőtlen árvákra terjeszti ki figyelmét, oh akkor bizonyosan hivatásának legdicsebb, legszentebb részét fogta fel. Oh akkor azon nemes keblű szülők, kik életüket a tudomány vagy a művészet mezején, vagy a haza másnemű szolgálatjában töltötték, szükség jövedelmüknél fogva vagyott nem hagyhattak hátra, nem fognak a haldokló ágyban, kétségbeesni azon gondolatlól, hogy szeretetben és gyöngéd bánásban nevelt gyermekeik haláluk után az utczák szügletein fognak hágyódni vetüdni; vagy mostoha bánás miatt alkényszeredve, erköletelen életre vetemedni.

Oh ha az életet megnézzük: összerázkó-
lunk e rémes példákon!

Mily szép tere nyílik itt a növegyeteknek, csak segíni azon árvaakat, de nevelésük-
öl erkölcsi tisztaságokról is gondoskodni, s
ket tisztességesen elhelyezni, mesterségbe,
agy tisztességes szolgálatba, vagy ha szel-
emileg kitalálók, iskolai neveltetésekre be-
plyni, szóval: a hazának visszaadni.

„Valaki azon árvák közül egyet felvenne, megemelt venne fel.“ Így szólott az Idvezítő.

Vegyék fel tehát őket hazám nemek keblé-
rányai, ezekre terjesztessék legfőbb figyelme-
ket, mert bizonyosan ekkor azon könyvek,
melyeket e tér elfoglalása által a baldokló-
műlők és árvák szemeiről letérleték, oly drága-
vöngyük lesznek számotokra, melyeknek fé-
ny sírhalmaitok felett is örök ragyogásban
g tündökljen.

Konstantinápoly, sept. 26.

Négy hétig tartott lázas betegségem megakasztotta ezen levelek folytatását. Üdlen a betegségből, az orvosok levegő változást javaltak, a melyre éppen akkor jó alkalom volt, mivel egy derék hajós kapitány, a kivel barátságban vagyunk, indult Smírnára onnan tovább. Az utazást megkezdttük, s így jó következesét, Smírnától Alexandriáig onnan Kairoig folytattuk utunkat, melyben volt a különös, hogy még a gőzösön levő pasoknak harmadrésze sem volt, kiknek a zópt tenger háborgása kedv nélkülieség ne vezet volna, sőt szenvedőleg is többen, s csak egy-két egyén volt; a mi kis társulatunk semmi kedvetlenség nem érte, s megtett azon megjegyzést hallani: nem csuda egy erősek, hiszen magyarok. Valóban, mert ki csak akkor keltem fel a súlyos betegségből, mégis folytonosan jó étvágyat éreztem, csak egyszer igen kevés változást. Azon betegség és utazási idők alatt nem levén alkalom semmi érdekes újdonság tudomására jönni, így talán nincs is jelenben semmi tudnivaló mindenfelé oly érdektelen kilátás — ez oktatásunkkal kezdjük meg ezen levelek folytatását.

Elutazásunk perczében vettünk tudósítást oroszhegyi Józsa barátunktól, Trebizondból, örök birodalmi Ázsiának azon részéről, amelynek kelet felőli szomszédja Persia, észak felé a fekete tenger és Georgia; két nevezetű folyója az Eufrates és a Tigris vize, és közöttük közép tájon van az Oroszhegyi Ázsia egy Márdin nevezett városban, ott van a városba azon ezred, a melynek Oroszhegyi fel

fővárosa. A mint írja, már kinyugodva azon nagyon fáradalmas utazásból, már ezután az irodalomek fog élni (csak kérdés, miként juttathatja azt a tervezett helyre, midőn mi is három leveléből alig veszünk egyet, a többi a rendetlen küldésben elvesz), míg Oroszhegyi irni fog ezen birodalom tulsó széléről, az alatt azon földterület innenső szélén a nyugat felől oldalon utazván, a mennyit kicsibevéve három héti utazással tapasztalhattunk, azokról kezdjük meg folytatását leveleinknek.

A Loyd társaságnak egyik nagy és csinos kék keményű gőzösevel a Maximiliánál aug. 24-én indultunk el Konstantinápolyból. Társaságunk, a mi három család személyzetéből állot, negyediknek csatlakozott hozzánk egy tudományos és jó társalgó román dr., a ki jótékony hatással volt reánk nézve, mert a keleti nemzetek nevezetess nyelveit beszéli, a minék következtetésben hazárekeztünkörk öte a román kormány kijelelte alexandriai követ helyettesnek. Felmenne egy induló tengeri gőzökre, mind ismeretlen arczokkal találkoznak, sokféle kültinböző nemzetekből. Elhelyezkedve, szemlére vesszük a kört, melyben vagyunk, de már másnap ismerjük egymást, s barátságosan köszönjük utitársainkat. Midőn reggel a fedélzetten találkoznak, az első napi szemlekor utitársnöm egy szolott hozzám: Azon két férfi ott a gőzs tul oldalán ugy tűnnek fel, mintha magyarok volnának; nem csatlakozott, b. Kemény Zsigmond és utitárs Emich arak voltak. Nagy volt örömrünk, megismerkedve többnyire egytt mulatunk Smirnáig. Onnan a bárók Athéné és az olasz föld beutazására indultak. Volt még gőzsönknök egy görög hercegné, és egy alexandriai gróf nevével és nagyszerű fejr és fekete cselédzével. Ezen gróf ugy kezdte az életet, mint keskedő, mely idő alatt rendkívül gazdaggá lett s grófságot vett, most Alexandriában ugy él, mint egy felsőbb körű hivatalnok; fíanak övenként hatvanezer taller költőpénzt ad; mielőn megérkezne a gőzsöröl kiszállott, csak a matrozoknak is harmincz aranyot ajándékozott; különben kinézése csak egy közönséges török vagy arabs formának látszik, de az ur nem néz ki belőle. Midőn a gőzsre felleptünk, egyáltalában ismeretlenek vagyunk az ott leőkkel, de miután hazajöttünk, még életfele történeteiket is tudjuk az ott volt érdekesebb gyénekek. Az első hely fedélzetéből hozszan annak mintegy harmadrészét elrekesztettek, alacsony, csak övig érő léczes kerítésel, a nem éppen alsó-osztályn török, arabs s szerezsen nők oda szállásolására, némelyor egy-két férfi is van közöttük, és az egyik egiben s még közöttük is sok izraelita nők vannak. A török nőeknek ezen léczszót helysz-

lybe még más rekesztélyt csinálnak, fentről egész földig befűgönyözve, csak a tenger felé agyagnak nekik kilátást, kijáró ajtaja előtt más befűgönyözött ketreceknek ül a férj, vagy más férfi felvigyázó. Ez a helye a fedélzetnek mindig tömve van utazó nőkkel, soha sincs egy vagy két kicsi szopó gyerek nélkül, a helynek bőlesőt lepedőkből csinálnak, innen a tul csopaszához kötvé azt. Azon kicsiny hely, a hol ezen nők ülnek a földreterített nyéműtjökön, vagy fektüsznek rajta, mert ott alkalmi nincs hely, egészen be van terítve nyitkól a másik szomszédig, kinek a milyen ódjá van, szőnyeggel vagy pokróccsal, mátcsezzal, párnával, s fekvő helyök mellett van mindeniknek az enniválót tartalmazó kosár. Az en utasok minden állomásnál változnak, kes megven belőlök hosszú utra. És voltak ég a gőzösön nem tudhatni hányféle nemből való utazók, a jelentékenyebbek el voltak látva utikönyvekkel, melyeket az asztalon egy ülőhelyen letéve látva megnézegettünk azok közt legtöbb franczia, olasz, angol s még egy spanyol könyvet is találunk. Naton szép az, hogy az angol és franczia nem oly hibaelküli ismerték könyvekkel bír másféle idegen nemzet hazajáról is, az olasz a német ilyenemű könyvek nem olyan fontosak s tökéletesek, mint az említett két nemzeté. Két évtől fogva mindig kerestem egy török birodalomról értesítő könyvet, és csak nyolcsokat találtam. S ime most a gőzösön egy francziának volt arról egy bibliaforma könyv a lapok, pontos térképekkel ellátva, mely a legkisebb patakka sincs elhíabzva, minden város- vagy helységnek lélek száma, minden nemzet lakos azoknak régi és új közbiz-

multja, a jelenben levő nevezetessége, melyik helyesre kicsoda keresetből él, és őt a mint utaznak, a mint valami építelő vagy érdekes helyhez közelítnek, már kezében van a könyv s ily biztos útmutató mellett előre tudják, hol és mit lehet tenni. Vagy talán, midőn én mint tudományt istenitem ezen ügyességet, mind ezeknek nincs semmi más jelentősége, mint a hasznosság, s a bálmatl csak is a tenger nagyszerti hatásában marad, mely a gazdagságot kifizérő nemzetekre áhítattal elkölvező pont. A harmadik helyen a legalsóbb osztály mind a két nemből elegyes nép és a második hely is mind tömve volt. Mintegy négyszáz voltunk utazók, ezekenkívül még a gőzös rendes személyzete áll három kapitányból, két masinista, a kik a gőzös masinájára ügyelnek, ezeknek a kezek alatt tizenkét tüzesináló legény, a kik kettőnként mind rendre működnek; hat kormányos, ezek egyenként állanak a kormánykerék mellett, egyik-egyik két órát, szemben van velük az óra és előttük van a mágnes tű, s a szerint forgatják a kormánykeréket, a mint a kapitánytól jön a rendelés, hogy a hajó dél, kelet vagy északfelé kell hogy menjen, ennek szeme mindig a mágnes tűn van s a szerint forgatja kerékét elő és vissza, de a mint ott ülésének két órája eltelt, azonnal cseppet és jó a másik kormányos felváltani az előbbit; van hat vagy nyolcz matroz, a kik az árbóc köteleken járnak a felhúzó portékákkal s azokhoz a csigákkal, ladikkokkal, a hajó surlása, fedélzeti függöny le- s felrakásával vannak elfoglalva; két szakács, egy kávéfőző, ezek mellett két darabontforma, öt felszolgáló legény és egy szobaleány az utazó uróknak s még ezekhez a gőzös orvosa. Volt még a gőzösön nyolczvan darab szarvasmarha, vitték Konstantinápolyból Alexandriába, minden darabért nyolczvan nyolczvan forintot fizetve (képzelné aztán ott a hus drágaságát); midőn a közép-tenger hánykódott, ezen állatok mind betegek lettek, kettő közülük még élni is megszűnt, ez is a tulajdonos kára és még ezenkívül az ő költsége az étetés, itatás, a gőzös csak a vitelt vállalja el, de a gondviselést nem. Midőn azon szegény állatokat egyenként derekukat két helyt kötéssel által köve csigával felhúzták a gőzökre s ott feloldozták, nagy örömben voltak a szegény párák, hogy ott ismét lábakra állhattak. S még ezekenkívül mennyi helyet foglal a temérdek község, azon sok nép ellátására és ételkészítésre való víz, a melynek hozása ismét érdekes; mert vannak arra készített ladikkok belől üresek, fejlő bédolva, mintegy kétszáz akónyi víz fér beléjük, ezzel a gőzös mellé állanak és onnan egy bőr szivattyút leeresztenek és rövid idő alatt az a sok víz a gőzöshöz benn van, a hol még sok minden van; azon sok utasok halmját, és még azon terhek, a melyeket mint kiadományokat viszen a gőzös, melynek kiadások azoknak sokasága miatt fél napig is működnek a gőzöshöz levő csigákkal, s hát még oly sok ember számára az ételkészítéssé, a leirtakból mégis lehet képzelgetet szerezni azon utazó hajóra nézve, a mely így nagy terével megterhelve délután 4 órakor utnak indult. (Folytatjuk.)

Szebeni dolgok.

N.-Szeben, sept. végén.

Az erdélyi tartományi gyűlés sok tekintetben mintaparlament. Nem említem, hogy a tartománygyűlésen három nyelven foly a tárgyalás, három nyelven terjesztnek elő minden munkalát, három nyelven adnak elő minden kérdést s. b.; nem említem, hogy mindenféle hasznos, nevetes beadvány egész terjedelemben felolvassatik, úgy, hogy az ülésnek néha igen nagy részét emésztí el; hogy a többség jogában áll, a szónoklót a szót megtagadni az által, hogy a vita befejezését elhatározza; hanem az mindenesetre jellemző e testület törvényhozási tevékenységére nézve, hogy az építést nem az alapon, hanem a tetőn kezdi.

A harmadfokú bíróság szervezésén tulesett a nélkül, hogy az első s másodfokú bíróság újja szervezését bevárta volna. A tart. gyűlés alapszabályait megállapítja s meghatározza, mely helységek képezzenek egy választókerületet, a nélkül, hogy az ország új politikai felosztása nyomán a közigazgatási kerületek körül volna az irva. — A reichsrathba való követválasztás módja megállapított a tart. gyűlés egyes osztályaira való tekintettel; de ezen osztályok száma, nagysága s alakulási módja még csak a jövő méhében fekszik. — Az ország új politikai felosztását elhatározzák, körülírják a municipiumok, a kerületek s a kerületek határait; de hogy mi lesz ezeknek autonóm hatásköre, arról még nincs tudomásunk. Pedig amattól függ a kikerekítés jelentősége; éppen a területi hatóságok func-

tiójában fekszik a kisebbségben levő nemzeti-ség tölve vagy veszte.

Előadtam az előbbi két cikkben az új politikai felosztás ügyében kiküldött bizottság tárgyalásának állását. Egyik minapi ülésben megállapította tervezetét és vette tudomásul a szász és oláh kisebbségi votumot. A bizottságon belül és kívül pedig úgy alakultak most a vélemények, hogy egyik rész sem látszik óhajtaní, hogy e tárgy ez évben még a tart. gyűlés színpadára kerüljön.

A bizottságon kívül álló, de a szász nemzetnek egyik legjelentékenyebb tagja, ki 1848 előtt több ízben erdélyi követ s 1848-ban a pesti orsz.-gyűlés tagja volt, ezen új politikai felosztás tárgyában határozottan oda nyilatkozik, hogy azon esetre, ha a kérdés ez évben még napirendre kerül, elvrokonai-val együtt azt fogja sürgetni, hogy az utasítások vissza a bizottsághoz újabb megvitatás végett oly értelemben, hogy a felosztás messzeható municipalis önkormányzással egyeztessék össze. Egy más jelentékeny szász tag pedig azon javaslattal szándékszik előállani, hogy az ország négy nemzeti területre osztassák; hogy a szász gróf módjára szélely algróf, magyar vajda s oláh kapitány nevezessék ki; hogy mindegyik nemzet külön nemzeti gyűlést tartasson az univertitás módjára a hatósági ügyek elintézése végett, és hogy a magyar és székely nemzet esetleg együtt tartsa nemzeti gyűlést. Egy b. Kemény Ferencz idejéből maradt oláh főispán s az egyik magyar követ pedig oly értelemben fogának indítványt tenni, halasztassák el az új politikai felosztás mindaddig, míg az ország bel-szervezése a törvényhozás útján el nem lesz intézve, illetőleg míg az új végleges alapon összehívandó tart. gyűlésen a magyar és székely nemzetnek ismét alkalom nyújtatik a megjelenésre, addig pedig bizassék meg a kormány, hogy a közigazgatás útján ideiglenesen be azon kevés vidéket, melyek az el-szörtságnál fogva a közigazgatást annyira nehezítik. Egy oláh tekintély pedig akkint kívánna az új felosztást, hogy a municipiumok tisztán csak a közigazgatás könnyebbítése elve szerint keressék ki, míg a kerületek akkint csoportosításának össze, hogy majdnem kizárólag egy-egy nemzetiségű lakosokból álljanak s elnyomott kisebbség ne fordul-hasson elő.

Ha a tárgy fontosságára nem tekintünk, már e véleménykülönbségekből is, melyeknek mindegyike mögött jelentékeny töredék áll, láthatni, hogy Erdély új politikai felosztása a tart. gyűlésen belül és kívül sok nehézségre fog akadni; de azt is, hogy a tart. gyűlés ebbeli határozatai bajosan fogják a nem képviselt két nemzet méltányos igényeit kielégíteni. (M. S.)

N.-Szeben, oct. 6.

A tartományi gyűlés mai ülésében élénk „hoch“-ok és „se traska“-k közt olvastattak a királyi biztos által átküldött törvényozók a reichsrathba küldendő követek megválasztása módjáról s Felsége által oct. 2-án Ischleben szentesítve. Ezután Rannier indítványozta, hogy az osztrák reichsrathba küldendő erdélyi követek megválasztása a legközelebbi napokban hajtassék végre, s hogy a tartományi gyűlés először az üresen álló III. és VI-dik osztály helyett válaszon, azután a VII. és VIII-dik, aztán az I. és IV-dik, s végül a II. és V-dik osztály válaszon; és indítvány elfogadtatták a határozatát emeltetett.

Ezután egy új tollvivő választása szükségeltetvén, szavazatszerűen Áldulean, Tóth Samu és Plecker bizott meg.

Napi renden volt az országgyűlési rend iránti törv. cikk harmadik olvasása. E t. cz. §. lényegtelen módosítással mind elfogadtattak a 31. §-ig.

N.-Szeben, oct. 7.

A tartományi gyűlés mai ülésében az országgyűlési rend iránti törv. cikk többi §-it is harmadik olvasásban elfogadták.

A hadsereg kiegészítő törvény módosítása iránti legalázatosabb felirat szintén elfogadtattott. Ma a ger indítványozta, hogy az küldött-ség által közvetlenül terjesztessék a felség-hez fel, de nem pártoltattott.

MEGYEI ÉS KÖZSÉGI ÉLET.

Torda, sept. 30.

September vala takarodásunk ideje aug. helyett. Most cséplünk, de nem nagy örömmel, mert ki elvetett 10 erdélyi véka tisztabúzt, kap 20-at vagy legfenebb 25-öt; 10 véka elegyes zab 20-at, 10 véka rozs után 26-at, 10 véka zab után 30 véka lőhást, 10 véka tönköly, alakor után 25—28 vékát. Számítsuk le már a magot, marad termés $\frac{1}{4}$, és $\frac{2}{3}$ rész egyre másra, ebből az adót, szántások árát, aratási, takarodási, cséplési és két cseledek ezen időre eső bérét nem lehet fedezni annyira, hogy minden 10 véka vetés

után ne pótoljunk 2 frt 50—60 krt o. é. Ha piacunkra visszik eladni, a tisztabúza vékája ára 1 frt, elegyes 80 kr, rozs 40 kr, zab 24 kr, alakor, tönköly is annyi, tehát nincs gazdaságunkban progressio, hanem regressio. Gazdasszonyaink folyvást panaszkodnak, hogy nem tudnak jó kenyeret sütni ez évi terményből; az zsengés, szalonnás, lueskos belti, felső héjától elváló stb., ezért több próbát tettek, s némileg úgy hozták helyre hogy tésztájukat kétszer dagasztják meg, keményen hagyják, némelyek pállugot tesznek bele; az élet hiba okát költségben, sok esőzés miatti nem tüleletes éresben rejlenek vallják.

Szőlőhegyeinket ez évben negyedik csapás érte u. m. a téli nagy hideg miatt több tőkek elveszése, tavaszi hajtásoknak kemény der általi leforrása, nyári sok eső miatt az újból nőtt vesszők nem fejlődhetése, s most sz. Mihály napja éji hideg szele általi újabb leforrása, mely által merőben tönkre jutottak. Ez éji hideg szél több kárt tett szőlőkben, mint bármely jégverés. Ha felszámítjuk, egy holdra: tavaszi, nyári és őszi munkáit 20—25 frt o. é. kár esik az adón kívül, s ezen kívül jövő évi termésre sincs kilátás az érlelen fák megsemmisülte miatt. E város elöljárósága igen nagy jót tenne, ha a kárt megbecsültetné s illő helyre följelentné adó-elengedését.

Tegnap az előjáróság kidoboltatta, hogy szőlőhegyeinkben büntetés terhe alatt tilos a vadászat. Ez is megjár, de a mezei rend-őrség helyét, bár némelyek úgy gondolkodnak, hogy városunk népét dobszóval lehet kormányozni, nem pótolja ki; mert annyi vadász van itt, hogy vad nincs határunkon anyni, és feltűnő, hogy azok többnyire proletariások, kik pajkosságból puska miként járása próbálásból legszebb izmos gyümölcs-fáinkba bele lőnek, kutyáikkal szőlőfáinkat összetöretik, s vadállat helyett tarisnyáikat néha gyümölccsel megtöltik, és ha pásztorunk felszólítja érte, oly magas hangon beszélnek vele szemben, mintha szőlőhegyeink az övék lenne, vagy haszonbérbe bírnák. r. l.

Koród-Szent-Márton, oct. 1.

Minden kis mozanat, mely a közös előmozdításában leli alapját, megérdemli a közfigyelmet.

Egy ily igénytelen eseményről vagyok bátor értesíteni szerkesztő urat: ugyanis e vidéki olvasó egyet saját tagjainak, úgy több ugyan e környékből megözgádnak hozzájárulásával jelen hó 29-re Balavásárán egy terménykiállítás rendezését vette czélba mel-lékelt tervezet szerint.

A jelen csapásteljes év nem nyújthat ugyan kielégítő eredményre reményt, azonban a czél nem több, mint kezdeményes kísérlet az ügy népszerűsítésére, mert jóllehet hazánk több városaiban rendeztetnek koronként kiállítások, mindazonáltal be kell vallanunk, miszerint azok még távol sem hatottak be nálunk a gazdaközönség épp azon rétegébe, melyre üdvös befolyásukat gyakorolni hivatva vannak.

Ennek öröklött indolentiánkon kívül oly sok más lényeges apróságban kell keresnünk okát, egy pár legyen azokból itt előadva, és pedig: a) a gazda közönség egy nagy részének még fogalma sincs a kiállítások horderejéről, következésképp általok nem is érdeklődik.

b) Egy más jelentékeny részt álszerénység tart vissza.

c) A kiállítások természetesen városban rendeztetvén, látogatói is kevés kivétellel a városi nép, kiknek nagy részét ismét, nem okulasi, mint inkább bálulási vágy vezet oda.

Vagy ha a falusi gazdát oda vezérli a látás és tudás szomja, könnyen megtörténhetik, oly fogadtatásnak lesz tanuja, milyenben e sorok írójának M.-Vásárhelyen ez évi szeptemberi kiállításán három gazdatisztával való szerencsése részesült; midőn t. i. beléptünk a tártal első szobájába, szemközt jövő tanár Sz. ur egész hangsúlyával rákiált nem tudom kire: „miért bocsátasz be mindenféle embert?”

Már miután a magyar embernek, ha nem is tanár vagy tudor, sem gróf vagy báró, de még nem is százezres, mégis legérzékenyebb oldala önzetete, igen természet, hogy ily fogadtatás hosszú időre lehíti vágyunkat e téren keresni a tudásfáját, igen érzékenyek találván az árt.

Apróságok! mégis elegendők arra, hogy fájunk magvát, a legkisebb birtokosokat s magát a népet hosszú időre elzárja a kiállítások hasznainak élvezetétől.

Ezeket az irás nem segít, itt a gyakorlat lehet mester.

S valamint erős meggyőződés szerint, az erdélyi gazd. egyt. ott Kolozsvárt, bármilyen lelkiismeretesen munkáljon nagy feladatán, mindaddig azt el nem érheti, míg a vidéken apró fiók gazd. egyt. nem alakulnak, hogy azoknak mintegy alárendelt közegeinek közreműködésével közelíthesse meg czélját, úgy

a kiállításoknál is a tervezethez hasonló fiók kiállításokat hiszem az ügy népszerűsítésére legalkalmasabbaknak.

Ennek kivételére pedig semmi egyéb még pénz sem kell, csak is őszinte akarát.

Nincs honunkban vidék, hol két-három lelkes egyén ne találkoznék, könnyű azoknak megnyerni urambátyámat, öcsémuramat, sőt még Anti és Andris bácsikat is; összehordják természetmennyek mutatóványait, nemcsak, de ez alkalommal össze is jönnek, elbeszélnek saját tapasztalataikat, elmondja egyik vagy másik a gazdaságban sikerült újabb vívmányokat, kísérleteket, s úgy lassankint elérhetjük azt, hogy gazdaközönségünk ezek által érdeklődni fog, s rövid időn azon meggyőződésre jut, hogy úgy vállaltva emeljük csak ki gazdaságunkat jelen szánandó állapotból.

Tehát csak mentől több akarát!

Andrási István.

Árkos, sept. 26.

Egy kis számvetésünk lehet a nikolsburgi időjossal Dr. Schofkával, ki megpendítvén a szeptember folytán bekövetkező gyakori esőzések jóslati kifejezését, sorozatát, még pedig napról napra, magáról ez által hirlapok utján figyelemreértőleg nagy hírt csapa. Itt minálunk akarta-e, t. i. Árkoson, vagy legalább Háromszéken, vagy pedig Nikolsburgban azon esőzést alkalmazni, nem tudom. De minthogy sept. 6-tól 22-ig meg-megszakadó szelekkel, viharokkal, esőkkel akara néhány napot betölteni: ez által nagyon hátramaradt szántásainkban várakozásunknak, reményünknek nagyon is inyére szőlővár, különös figyelemmel válnak szavaira; nem azért, mintha doctor létére is nagyobb hitelt érdemelhetne tőlünk, mint a legkevésbé tekintélyű kalendáriom; hanem azért, mert a jóslat nagyon komoly pófával — Senecaként, elevatis supercilii — lön elsorolva. És dr. Schofka, mint mások is szoktak jární, neki állott, s eltálatla szarva között a tölgyét. Egy hét óta csak azért tükröztem tőll közletemi buzgalmát, hogy a kütűztő jósíód folyjon le merőben. Nem tudjuk az alatt mi történt Nikolsburgban, vagy vidéken: elűlyesztette-e a sok orkán, vihar? vagy a temetetlen sok eső elrohthasztotta-e? de annyi igaz, hogy nálunk azon egész kijelölt időszak alatt legkisebb szél se fűtt, egy árva eső se cseppent, sőt ugyszólva, még csak felleg se mutatkozott. S mintha az idő épp a tisztelt tudor urral akarna ingerkedni, miután a kütűztő 22-ke kitélt, 23-án és 24-én kemény délkeleti meleg szél fűtt, 25-én a napnak nagy udvara látszott, mára viradólág egész éjen át délről vilámlott, s jelenleg betellegzett, csaknem a megesepe-nésig. A mi azonban nálunk az időjárásal szemben a dolog komoly oldala, az, hogy máskor ily időszakban őszi vetéseinket végeztük, jelenleg pedig szántóink felcserése még forgatatlán is (keveretlen); a forgatott rész darabos, acélas, de meg van éve a nap melegtől; forgatatlán pedig már oly rég he-ver érintetlenül, hogy meg is van zűldülve. De a száraz szeptembernek másfélől haszna se maradt el, mert a tavaszhatárban munkák már bevégezvők, kivéve a töröküzászedést és burgonyásást. Töröküzászt feligmeddig meg fog érni. Burgonyát pedig annyit se kapunk, mennyit magul ellűttünk volt; a mi a gabna árára nagyon beszokott folyni itt Háromszéken, mint erdélyi honában a burgonyának. — Ennyit dr. Schofka ur után!

Van még egy kis számvetésünk más emberrel is, u. m. egy brassói névtelen valakivel, ki — a mint a 103. számú „K. Közöny“-ben említettik — azt írta, hogy „a Brassóval szomszédos székegyföldön (ez éppen a mi Háromszékünk Erdővidékkel!) a folytonos fellegszakadások miatt áztatott, többnyire már learatott termést legfeljebb pálinkafőzésre használhatják.“ Közönjük a bókot édes Nachbar ur, (ha eltálatlam!) de azért, hogy a magas haveság körül nagy volt a fellegszakadás, engedje meg, hogy rónás Háromszéken, am-bár 5 napig, csak oly esőzés volt legyen, mely már fél learatott őszhatáraink kalon-gyáit megáztatta ugyan, de költség csak 100-ik szemet tette, nem csak pálinkának leszen jó biz az, hanem még oly montlisztnek is, melynek legnagyobb része Brassóban fogyasztatik el; feketetűgyünk nagy áradása is inkább a kőrhavakból gyűlt össze. Nem kell oly igen el lenni avval, hogy a barczai szász-ság még akkor nem aratott volt, és így a szász búza kelendősebb lenne a háromszéki-nél, mint nem köttes; mert nálunk is a le nem aratott búzában is azon aug. 11-16-ki esőzés több szemeket megköttesített, mi a szászok aratatlánban se maradtatott el. Azon-ban a szászok ha azon esőig a barczán nem arattak volt, ők nem is mutatnak fel szines búzát, milyennek a mi zsengésben aratottaink az esőzés előtt; itt csak az esők után arattak szeme vált színtelenné, amott pedig a merő-ben aztán aratottakat mind elszíntelentette:

már pedig színével jár a langja is. Quod erat demonstrandum! Kiss Mihály.

Vajda-Szent-Ivány, sept. 25.

A szellemi foglalkozás és mivelődés egyik legkedvesebb és legfőbb eszköze a hírlapi közlönyök olvasása, falun, hol az irodalom és egyéb ismeretek terén, ez az észlelődés irányadja is neveli a komoly gondolkodást.

Ebből kiindulva a helybeli értelmes közönség sem mulasztotta el meghatározni, kezefogva a vidékkel, itt helyett egy újság járató kör című egyet alakítását, melynek célja legyen minél több részvénnyel által lehetősen többféle lapokat járatni, s azokat egy e végre kijelölendő helyiségben társaságosan olvasni, és utalván szükség esetében visszavárás mellett a vidékieknek is egy bizonyos gyűléshelyre olvasás végett kibocsátani.

Nekem jutott a szerencse e tárgyban a felszólítást megírni, m. Horváth Mihály ur közmívelődést pártoló becses indítványa folytán, s már is többen helybeliek és vidékiek irtak alá e gondolatnak, mint: Bod Sándor, Nagy Tamás, Józsa Dániel, Rácz Lajos, Csiki József, Szász Mihály, Szűcs László, Nagy Károly urak helyett, Csécs József ur Toldalagról, Molnár István, Urbán Soma urak Sz. Régenből, szlgb. Márk János ur M. Régenből, Madarasz Zsigmond, Madarasz András, Madarasz István és Gamán Károly urak P. Keresztúrról. Az aláírást még mind künn levén, több részvénnyesekre is számított, de már az eddigiekből is a kör alkalmasint alakult a jövő október—decemberi évnegyedre 2 ftr részvény mellett, az aláírás eredménye szerint kitelhető számú lapokra.

Valóban olcsó nyereségy falun, hol a kilón lapjártatás 12—20 forintba is kerül, s mégis egy- vagy legfennebb kétféle lapból. De legyen az akarat erős, a kitartás folytonos, az eredmények meg kell szülni a célt, a közmívelődés iránti tisztelet a tebeiségek kölcsönös oda engedése, szóval az eddiginél edesebb összetartás bizonyítványában!

Ez utóbbi szerint nem lesz felesleges megemlítenem, hogy ide Szt. Iványra eddigelő négy helyre járt lap, és mind a négyet egyedül a „K. Közlöny” elégítette ki. Azt hiszem, hogy az e lap iránt nyilvánult tisztelet és kegyelet a tervezett olvasókör alakulásával sem fog megváltozni!

Egész közleményem nem valami általános hasznosul bír, de legalább is szolgáljon tudásul és tetszés szerinti alkalmazásul a más vidékieknek is.

r. l.

KÜLÖNFÉLÉK.

— Szerdán, oct. 12-én d. u. 5 órákor a muz. ig. választmányának tudományos ülése lesz. Ertekeznek a muz. conservátora Herrman Ottó a „Falco subbuta”-ról.

— Kolozsvár, oct. 5. 1864. A kolozsvári rom. kath. egyházközségnek szélesébsé alapra fektetett képviselői testülete, a néhai Kedves István apát halálával üresedésbe jött plebánosi szék betöltése végett a lyceumi nagy teremben papválasztást tartott. Addig is, míg a papválasztási érdekes gyűlésnek, valamint az előkészítő értekezletnek folyamáról egy vázlatot állíthatunk: az érdeklettek tekintetéből közlöm azon tiszteletre méltó férfiak neveit, kik a képviselői testület által szavazattal tiszteltettek meg. Szavazatot nyertek: Ágoston Károly, káplán. Lőnhart Ferencz, pápai praelatus és kanonok. Hubáczek Ádám, kanonok. Fluta István, plebános. Macskásy János, plebános. Keserői Mózes, kanonok és tanácsos.

Veszely Károly, plebános. Kardos Ignác, plebános. Varga Sándor, plebános. György András, püspöki titoknok. Zerich Tivadar, hitudor. Dörgő Károly, esperes. Ferenczi József, kanonok. Pakó János, esperes. Andrássy István, kanonok. Ludvig János, cz. kanonok. Csató József, esperes. Reinisch Lajos, kanonok. Ninger Ignác, tanár. Erőss Gáspár, plebános. Hoppé Ferencz, esperes. Kovács Ignác, esperes. Nagy Lajos, esperes. Müller Ede, esperes. Gábor János, hittanár. Barcs Ferencz, kanonok. Boér János, plebános. Kolozsi Antal, iroda-igazgató. Elekes István, esperes. Ifjabb Simon Endre, káplán. Eltes Károly, káplán. Rácz István, káplán. Mészáros Antal, esperes. Csiki Imre, esperes. Vajda Ignác, cz. kanonok. Lukács Kristóf, esperes. Szűke Endre, esperes. Sárosy Károly, igazgató. Horváth Károly, tanár. Szavazattöbbséggel bir: Ágoston Károly, káplán, levén 86 szavazattal; utána Lőnhart Ferencz, praelatus és kanonok, ki 81 szavazatot nyert.

— A „K. Közlöny” 119-dik számában O. Á. ur egy megjegyzést tesz, mely gazdálkodó egylettünk némi befolyással van. T. i. azt mondja, hogy gazdálkodó egylettünk több szüle kárhözvátta azért, mert tagjainak két rendbeli ültönyt kell készíttetniük. Ugyan ki kárhözvátta? Senki!

Mivel a tagok (kiknek itt laknak szülői) közül azok, kik a legelső gyűlésen megjelentek, elbeszélék otthon az egyet célját. Továbbá az sem áll, hogy kinek-kinek a milyen színűl tetszik olyanból készíttessen magának bármennyű ültönyt; mert csakis két meghatározott szín van, s ez: a sötét szürke és fekete szín.

De különben is, mielőtt ez egyet már megalakult volna, a legelső gyűlésen kimondá S. F. tanár ur azt, miszerint e gazdálkodó egyet tagjai csak akkor csinálhatnak magoknak gunyát, a mikor tetszik, s ez világosan közöltetett is akkor (gyermekök által) a szülőkkel.

F. K.

— A „Presse” majdnem jayveszékő hosszú cikkben a birodalom komoly helyzetéről beszél, és a belkérdekek üdvös megoldását tartja minden baj biztos orvoslatának. S hogy minő szöszöcsk, kombinatók és sejtelmék indítják a „Presse”-t és társait cassandrai hangok hallatására, megítheti a t. olvasó a „Wiener Lloyd” s más bécsi lapoknak a „Köln. Ztg.” egyik bécsi levele után hozott következő sorából:

„Valamint 1859-ben, most is hallani oly nyilatkozatokat, melyek jelen körülmények közt azt javasolják, hogy mielőtt Olaszország magához térhetne az új meglepetésből, Austria megelőzőleg lépjen fel; — mivel a háboru mindenek elkerülhetetlen, s kibívás is történt, Austria most több joggal átléphetne a Ticinót, mint 1859-ben, a mi ha haladéktalanul megtörténne, a francia-szárd sereg nem egyesülhetne a maga idejében. Remélhető, mond a kölni lap, hogy ily tanácsok meg nem hallgatnának a befolyásos körökben. Két téli hadjárat egymás után semmi nemü körülmények közt nem lenne kívánatos Austriára nézve. — Különben néhány nap óta gyakran tartatott ministeri tanács; de ezekben nem küll, hanem belügyeket tárgyaltak. Egyikben előkerült a galicziai ostromállapot, és a magyarországi kivételes állapot megszüntetése is; de mivel az államminister jelen nem volt, határozatot nem hoztak. — Csak annyi hallatszik, hogy a jelen volt miniszterek sokkal több hajlamot mutatnak a magyarországi, mint a galicziai állapot megszüntetésére, s mindezekről Magyarországgal akarnak, ha csak féligmeddig „raisonabilis” feltételek alatt kiegyezni.”

— Az „Ember tragédiája”-nak nagy szellemű költője Madách Imre, a magyar tud. akadémia s Kisfaludy-társaság tagja, Nógrád megyének az 1861-ki országgyűlésen egyik képviselője, oct. 4-dike s 5-dike közti éjjel, dicső pályája délpontján, elhunyt.

— Az országbírói méltóság, mint a „P. Hírnök”-öt bécsi levelezője tudósítja, egyelőre nem fog betölteni, hanem a kuria vezetésével Török Bálint gróf, mint a kir. hétszemélyes tábla első osztályelnöke, továbbra is megbízatik.

— Biztos forrásból halljuk, hogy a „Budapesti Szemle” nem szűnik meg, sőt Csengery Antal e jeles vállalatot újabb szellemi erőkhözjárulásával továbbra is folytatja.

— (Garibaldi szülő váltók.) Garibaldi a „Movimento”-hoz következő levelet intézett: „Caprera, sept. 26. Igazgató ur! Kérem, sziveskedjék becses lapjába a következőt felvenni: Híre jár, hogy Angliában állítólag az én aláírásommal váltók vannak forgalomban. Ezennel közvéstem, hogy azon aláírók hamisak, s biztosítom, hogy én soha senkinek semmiféle értekre szóló váltót ki nem állítottam. Garibaldi József.”

— A lelkes ungváriak, kik közelebb állandó színházuk létesítésében is oly szép szellemet tanúsítottak, mint értesülünk, jelenleg műszertől körökben adakozásokat gyűjtenek oly célból, hogy népszerű költőnek, Tóth Kálmán, arany tóttal tiszteljék meg. A közvetlen ok erre az, hogy Tóth Kálmánnak kedvelt legújabb vigjátékát Ungváron közelebb kétszer nagy tetszés közt adták elő, a miért az ottani közönség a költőnek elismerését akarja kifejezni. Az ily figyelem nem csak a költőt tiszteli meg, hanem azon közönséget is, melynek fogékony körében ily szép elismerés nyilvánul.

(P. N.)

— Az oroszok iszákosossága oly nagy mértékben növekszik, hogy a kormány minden eszközt megkísért e pusztító ragály fékezésére, de mind hasztalan. A szt. pétervári rendőrségi közlőny naponként több halálesetet közöl, mint a pálinkaivás áldozatait, de a retentő példa nem hat. A nagy adó, a mit szeszitalokra vetettek, még csak növeli a bajt; a szeszgyárosok mindenféle maró szereket regyitenek a szeszitalokba, hogy keletők legyen. Valódi népevelés segíthetne még a bajon, legalább a jövő nemzedéket megmenthetné, de a kancsuka-rendszerrel éppen az nem fér össze.

— Felhívás! Folyó évi június 13-ról kobozott tervezetünkbe és felszólításunkba nőtársaink becses figyelmébe ajánlottuk a tárlatot, melyet a kolozsvári jótékony nőegylet

f. évi nov. első napjaiban rendezni szándékszik.

Az alóli rendező bizottmány kötelességének ismeri, teljes tehetsége szerint oda munkálni, hogy a tárlat egyfelől díszes, hű és tanulságos képe legyen a gazdasszonyi házi iparnak, női munkásságnak; másfelől, hogy a tárlat alkalmával az ajándék tárgyakból tartandó sorsjáték által az egyet pénzereje érezhető gyarapodásban részesüljen. E vállalatunk érdekében ujjolag teljes bizalommal kérjük tisztelt nőtársainkat, méltóztassanak bennünket e kettős célunk elérésében becses résztvevőikkel megsegíteni, s küldeményeikkel minél előbb megörvendeztetni.

Tudatni kívánjuk továbbá, hogy a tisztelt iparos uraktól és asszonyságoktól örömet elfogadunk oly műveket, melyek e szakma körébe tartoznak, s azok illő elhelyezéséről gondoskodunk, a mennyiben a tárlat helyisége, a városi táncsterem megengedi.

Kolozsvárt, oct. 2-án 1864.

A kolozsvári jótékony nőegylet tárlatát rendező bizottmány.

POLITIKAI HIREK.

Angolország. London, october 3. A „Morn. P.” írja: Örömdetes dolog tudni, hogy Angol- és Franciaország kormányai, legalább a francia-olasz egyezmény tekintetében, egyet-értenek. Anglia minden nyomatekát és befolyását felfogja használni Bécsben úgy, mint Turinban, hogy a római kérdések Franciaország által tervelt megoldását elősegítse. Szerencsére a mi viszonyaink a pápai kormányról csak hivatalos alaknak lehetnek; de ha szinte másképp volna is, Anglia elterjesztései a pápánál és tanácsadónál alkalmasint keveset nyomnának. Azonban Angolország az egyezményt pártoló nyilatkozata, a mely a száraz föld katolikus hatalmasságok nézeteivel összhangzik, nem lehet az ügy ártalmára.

A „France” londoni levelezői szerint, Poroszországnak Dánia irányában tanúsított követelése igen megnehezítik a békekötésre vonatkozó alkudozásokat. Attól félnek, hogy a porosz kormány különböző ürügyek által Jütlandban maradását ügyeszkiz kieszközölni. Világos, hogy egy ily esetetössé ujjolag bonyolultabbakká fogna tenni a dán kérdés nehézségeit; annál inkább, mivel az angol kormány ez esetben hihetőleg be fogna avatkozni.

Franciaország. Páris, oct. 7. A mai „Moniteur”, közli a sept. 15-diki egyezmény szövegét, a mint következik:

1. cikkely. Olaszország kötelezi magát, hogy a pápának mostani birtokterületét nem támadja meg s minden kívülről jövő megtámadtatását meg fegyvererővel is akadályozni fogja.

2. cz. Franciaország fokonként visszahuzza csapatjait Rómából, abban a mértékben a mint a pápai hadsereg újra szervezése elhalad. A kiűritésnek két év alatt be kell végződnie.

3. cz. Az olasz kormány lemond minden felszólalásról a pápai hadsereg szervezése ellen, a mely hadsereg katolikus ünkenések-ből leend alakitva, elegendő számban, hogy a szent atya tekintélyét s a nyugalmat benn és a határszéleken fenntartsa; feltéve, hogy ez a haderő Olaszország kormánya ellen intézendő támadás eszközüvé nem fajulhat.

4. cz. Olaszország készen nyilatkozik a régibb egyházi állam államadosságának egy részét átvállalni.

5. cz. A jelen egyezmény tizenhárom nap alatt hitelesítendő.

Ugyanazon napról (sept. 15-ik) az egyezkedő hatalmak között egy jegyzőkönyv is kelt, a melyben ki van mondva, hogy a sept. 15-iki egyezmény akkor fog érvénybe lépni, ha a király az ország fővárosának egy más helyre leendő átváltoztatását elfogná határozni.

Az átváltoztatásnak hat hónap alatt az egyezmény keltől számítva meg kell történnie.

A jelen jegyzőkönyv ugyanazon jogerővel bir, mint a szerződény.

October 3-ról Nigra párisi olasz követ és Drouin de Lhuys urak egy nyilatkozatot irtak alá, a mely megengedi, hogy a főváros átváltoztatására kitűzött hat hónapi s a pápai terület kiűritésére szabott két évi határidő azon a napon kezdődjék, a melyen a király az olasz parlament elébe terjesztendő e tárgybeli törvényt szentesíteni fogja.

Ugyanazak a „Moniteur” mai számában közölve van Montebello herczegnék, Barrot Adolf követnek, a párisi érseknek, Boinvilliers-Godelle urnak, Dubois de Saligni mexikói követnek, Chabrier urnak és Nieuwerkerke grófnak senatorokká neveztetését.

A „Pays” szerint Drouin de Lhuys ur egy Russel lordhoz intézett sürgönyében kijelentette, hogy a szeptemberi egyezmény Austriára nézve semmi ellenséges eszmét nem tartalmaz. Ugyanazon lapnak írják Rómából,

hogy Sartiges ur már kétszer értekezett a pápával és Antonelli bíbornokkal, s ő szentsége az ügy állásával teljesen megelégedettnek mutatkozott. Már maga az a körülmény, mely szerint azon a diszebén, melyet a római francia követ az új bíbornok Bonnehose tiszteletére adott, Antonellin kívül még tíz más bíbornok volt jelen; arra mutat, hogy a római udvar nem oly nagyon idegen a septeMBERI egyezménytől, mint a hogy némelyek állították.

Párisi dipl. körökben azt beszélnek, hogy a pápa sept. 23-án összehívta a bíbornoki kar tanácskozásra a jelen körülmények közt követendő politikáról. A bíbornokok nagy része határozottan a sept. 15-iki egyezményt el nem nyilatkozott s azt veleményezték, hogy a szent szék kormánya írjon vissza a francia kabinetnek, hogy ő teljesen bizik a többi katolikus hatalmakban, különösen pedig Isten segédében. Ekkor Antonelli és Sacconi bíbornokok közbe szóltak s megnyerték a bíbornoki kar többségét annak a nézeteknek, hogy legjobb a visszairást elhalasztani. Így írja mindezeket a „Gen. Corr.” párisi levelezője a nélkül azonban, hogy közleménye hitelességéről kezeskedne.

A „Constitutionnel” a szeptemberi egyezmény gyakorlatiasságára és hasznosságára nézve szükségesnek tartja, hogy 1) a pápának érdekében álljon az egyezményt elfogadni; 2) általvaló ily előnyök birtokába jussanak, a melyek ösztönül szolgáljanak nekik a pápa felsősége alatt maradásra. Az egyezmény észszerűl kivitelezésként mind a kettő el lesz érve. A nehézségek, a melyekkel a pápai kormánynak küzdenie kell, háromféle természetűek. Első a pénzügyi nehézség. Ez el lenne hárítva az által, hogy az olasz királyság elvállalja a pápai adósság öthatod részét. Ekép a pápai kormánynak csak egy hatodrészt maradna s a hadsereg fenntartására kellene évenként 15 legfeljebb 18 millió frank; a mely államköltséget a katolikus Európa örömmel elvállalhatná, miután igazságos felosztás mellett 12 millió katolikusra csak egy millió frank esnék. Második nehézség a közigazgatásban rejlik. Ennek gyógyszerül szolgálja a helyhatósági élet szervezése, a helyhatósági és községi szabadság tágasbítása, szabad kikötők felállításra s a szükségtelessé vált vámkok eltörlése által. S végre a mi a politikai nehézségeket illeti, ezek csaknem egészen el lennének enyészítve az által, ha a pápai birtokban semmi államadó nem lenne, következőleg parlamentre sem lenne szükség, a mely az adót megszavazza; a római polgároknak teljes szabadságába álljon olasz királyi szolgálatba lépni; a pápai hadsereget ne összeírás utján egészítsék ki. Ezek az előnyök alkalmasint biztosítanak a pápai alattvalóknak a szentszékekhez csatlakozását legalább is annyira, hogy 12—15,000 fős hadsereg képes lenne minden forradalmi kitörésnek elejét venni.

Folyó évi sept. 27-dikén halt meg Franciaország legidősebb katonája Dubois Fresney nyugalmazott mérnökari ezredes. Született 1758-ban aug. 17-én és így 106 évet élt.

Olaszország. Az új olasz ministeriumot a sajtó kedvezőleg fogadja. Az „Opinione”, a „Gaz. di Torino”, a „Stampa”, a „Discussione”, a „Monarchia nazionale”, a milánói „Perseveranza”, s több más lap dicsérrel halmozzák el a ministeriumot, nyilatkozatainak őszinteségeért. A „Pungolo”, noha támogatja a ministeriumot, attól fél, hogy az még nincs eltökélve az egyezmény létesítésére.

A turini „Opinione” megzafolván azt a hírt, mintha a parlamentet Florenca, Milano, vagy Reggioba fognák összehívni, hozzátesszi, hogy Turin nyugodtsággal s hazafisággal kísérendi a főváros áthelyezésére vonatkozó vitákat; megelégedvén róla, hogy ő még mindig „Balbo Caesar, Geberti, Massimo d'Azeglio, s Cavour Camill Turinja.”

Több olasz lapok már mindennemű előnyöket kezdenek találni Florenca fővárosul választásában, s az eszközökről beszélnek, melyek által ama várost teljesen méltóvá lehetne tenni jövőbeli rendeltetésére.

Egy f. hó 2-ról kelt turini sürgöny teljesen alaptalanoknak nyilvánítja a párisi börszen elterjedt ama híreket, mintha az olasz kormány újabb kölcsönt szándékoznék fölvenni.

A florencai „Nazione” jelentvén, hogy Ricasoli báró teljesen meg volt elégedve a La Marmora által adott felvilágosításokkal, azt állítja, hogy „a király szilárdul akarja a Franciaországgal kötött szerződés elfogadását s végrehajtását, s hogy ez képezi az új kabinet programjának főalapját.”

Milanóban egy, körülbelül 300 személyből álló meeting oct. 1-én a következő határozatot szavazá meg:

„A gyűlékezett, csatlakozván az olaszok nagy többsége által már nyilvánított érzülethez, meg van róla győződve, hogy a Franciaországgal kötött egyezmény nagy haladást jelez az olasz feltámadásban, s kétségkívül utat

nyit a nemzeti program teljes létesítése előtt, mely csupán Rómában lehet teljesedése, s azt kívánja, hogy a jelen kabinet, melynek szükségképp a parlament bizalmával felruházott előbbi kabinet programját kell folytatnia, a sept. 15-ki közműveket sértetlenül terjesztse ugyanezen parlament elé, s azokat védelmezze előtte, mely parlament számára, a kormány gondoskodása folytán, a legteljesebb vitai, s szavazási szabadság lesz biztosítva.

Római levelek szerint, ott szeptember 30-dikán tüntetések történtek. A tömeg a 30-dikán a Colonna-térre vonult, s szinte 8000 személy egyszerre ismételt „Éljen Franciaország! éljen III. Napoleon, éljen Olaszország!” kiáltásokkal üdvözlé a francia csapatokat. Az „Italia” szerint a francia katonák, a tömeg által körülvéve, s Franciaország s a császár éjelenetét hallva, kiáltásaikkal a rómaiakéihoz csatlakoztak. A tüntetés mindinkább imponantá lett, midőn a

Corson áthaladván, az ott sétált roppant tömeg a néphez csatlakozott, lelkesült kiáltásokban törvén ki. — Ugyanily éljenezéssel fogadták a francia katonákat a város több más pontjain, különösen Transtevereben. Az üdvözlések megkettőztették a francia főparancsnok ablakai alatt. A véletlenül megletett római rendőrségnek nem volt ideje, egyetlen elfogatást is eszközölni.

A turini lapok föltétlenül helyeslik a ministeri programot. A városban folyvást nyugalom uralkodik, s a tartományokból a legkedvezőbb tudósítások érkeznek.

Németország. Berlin, october 6. A „Kreuztg.” a szeptemberi egyezményre vonatkozólag Rómából a következő adatokat közli: Szeptember 25-én tudatta Sartiges gróf Antonelli bíbornokkal az egyezmény létrejöttét. Antonelli bíbornok e közlése egy Chigi herceg pápai nuntiushoz intézett sürgönyben

felelt, a melyben panaszkolja, hogy a francia kormány mindaddig semmit sem tudott a pápai székkel az egyezkedés folyamáról. A pápa minden órában kieserlélbi a francia helyőrséget más hatalom fegyveres erejével. Saját katonasága nem elegendő függetlensége megővására. A pápa azt hiszi, hogy Piemont mind a mellett, hogy minden nyilvános megtámadásról lemond, folytatni fogná a jogtalan háboruszkodást. A pápa az érintett egyezményben csak a forradalom biztosítékát látja, a melyet Piemont elé fogna idézni. Ha a pápa souverain jogainak gyakorlásában folyvást háborgatva, s az a joga, hogy magát ugy védelmezze, a mint jónak látja, kétségbe lesz vonva, kénytelen ily visszaélés ellen tiltakozni s oly állást foglalni el, a melyet pápai és souverain kötelességei elébe szabnak.

A „Spen. Ztg.” következő Bécsből f. hó 5-kén kelt táviratot közöl: Az érkező mai ülésében a dán meghatalmazottak állítolag

engedményeket tettek a határ-igazgatási s pénzügyi kérdésben, azonban ragaszkodnak a Sund-vám megváltásnak az activ vagyonból kizárásához. Végül dán részről újabb kiegyenlítési javaslat lőn téve. Balan is jelen volt az értekezleten.

Ujabb. Páris, oct. 7. Berlii nagykövetté Benedetti, sz. pétervári nagykövetté Talleyrand-Périgord b., frankfurti követté Reuclot gr., madridi nagykövetté Mercier, washingtoni követté Chateaubriand gróf, teheránvá Massignac gróf, Lissabonba Bourrée, Athénbe Gobineau és Kaselbe Bundi grófok vannak kinevezve.

— Kopenhagen, oct. 7. A béke-értekezleten lévő dán meghatalmazottak a német nagyhatalmaknak az általán-összegre vonatkozó legutóbbi javaslatát ad referendum vették.

T. és felelős szerkesztő DÓZSA DÁNIEL.

HIVATALOS.

Sz. 1342. 1864.

(261)

(2—3)

Hirdetmény.

A szamosújvári kir. orsz. fegyintézet, valamint egy néhány más törvényhatóság fegyenczei számára a folyó 1864-ik évben körülbelül szükségeltető ruha, fehér- és ágynemű, valamint lábbelikhez is megkívántó anyagok u. m.

2037 $\frac{3}{4}$ rőf foszlánnak és nadragnak való sávoly.
280 „ párnahajnak való három nyíltüst vászon.
5318 „ egy rőf széles fehérnemű vászon.
1191 „ 24 hüvelyk „
3389 $\frac{3}{4}$ „ szalmazsáknak való „ vászon. „
200 darab kék nyakkendő három szögű.
447 pár cipőhöz szükségeltető bőryanag, állván minden pár egy pár fő és sarok marhabőrből, egy pár fontostalpból, egy pár válogatott jó talpbérlésből, egy pár sarokbérlésből, egy pár fűzőszíjából.
55 font 28 lat talpszeg.
40 pár beteg fegyenczek számára szükségeltető papucs (pantoffeln) állván, egy pár marhabőr főbőről, egy pár csertalp és egy pár talpbérlésből.
85 font szürke czérna.
44 pár mellényre való kapocs.
643 $\frac{6}{12}$ duczet fekete) csontgomb, szállítása végett a fennebbi fegyintézet hivatalos

irodájában folyó évi **Mindszent-hava 25-kén** reggeli 10 órakor írásos áresőkentés fog tartatni, melyre a vállalkozni kívánók tisztelettel meghívattva, figyelmeztetnek egyszersmind, miszerint a szabályszerű bélyeggel és az általuk ajánlott egész anyag mennyiségért követelt összegnek 10 $\frac{1}{6}$ jával, mint bántapénzzel ellátott írásos ajánlatokat legkésőbb az áresőkentésre kitűzött napon reggeli 10 óráig annyival is bizonyosabban nyujtsák be a fennebbi fegyintézet igazgatóságának, mivel ezen határidőn túl bár mily jutányos ajánlat sem fog többé tekintetbe vétetni.

Az ajánlatokban a kívánt összeg betűkkel és szám-betűkkel irandó ki, és netalan előforduló különbség esetében a betűkkel irt szám fog érvényesnek tekinteni.

Az ajánlatokhoz a szállítási szándékolt anyagokból, mintadarabok is mellékelendők, ha ezek azonban elfogadhatóknak nem találhatók, úgy az igazgatóság fog mintadarabokat adni, miért is minden vállalkozó ajánlatában világosan ki kell hogy fejezze, hogy azon esetben, ha az általa adott mintadarabok nem találhatók elfogadhatóknak, kötelezi magát a szükségeltető anyagokat az igazgatóság által adandó mintadarabok szerint szállítani.

Ezen mintadarabok, valamint a szállításra vonatkozó szorosabb feltételek is a fegyintézet hivatalos irodájában a szokott hivatalos órák alatt az áresőkentés előtt is megtekinthetők.

Végül megjegyeztetik még, miszerint a bőrművekre külön ajánlat is elfogadtatik.

Az országos kir. fegyintézet igazgatóságától Szamosújvárt, october 1-én, 1864.

Molnár J. várnagy.

NEM HIVATALOS.

(263)

(1—6)

Aldírt ajánlja a legnagyobb választékban és nagyszerűen **ellátott Szőcs-mű raktárát**, s különösen minden igyekezetét arra fordítja, hogy több évi külföldi tapasztalatait hazája javára felhasználja, arra törekedvén, hogy a **sze-gényebb sorsuak** is képesek legyenek ezután **Bundával** ellátni magukat.

PROHACZKY JÁNOS, szőcs-mester Kolozsvárt

Nagypiacz Nro 7.

(264)

(1—3)

Két-víz-közt 376 sz. ház mellék épületeivel, 6 $\frac{1}{2}$ hold nemes gyümölcsös, luczernás szőlő, gazdasági eszközök szabad kézből eladó. Értekezhetni fölé a fenn nevezett házról, vagy dr. Hincz György úr gyógyszer-tartárán.

(237)

Szíves figyelmeztetésül!

(3—3)

Az alólírt igazgatóságához közel és távolból, élőszóval és írásban intézett, számos tudakozódásokkal találkozás, s azoknak a brassai közönséges nyugdíj-intézet elölneinek szüntelenül növekedő elismerése mellett, lehetőség illő kielégítése végett, a következő köztdomásra juttatik:

A beállítás, mint évenként egy az idén is január hó kezdetével már elkezdődött, s **leg-fennebb is még csak október hó végéig** történhetik meg. A ki ez időt elmulasztja, egy egész évet, s ezzel egy egész nyugdíj veszít. Vajha azért minden szülő, kiknek magzatjaik jövőjűk szívükön fekszik; vajha minden férjek, kik élettársuk egykori sorsa iránt nem közönyösök; vajha végre mindenki, a ki önnön magának javát akarja, sietnének, még mielőtt a kiszabott idő **lefolya**, oly illetékek, minőt vagyonai helyzetük csak megenged, belépni ezen intézetbe! Az elmulasztás felett nem egy nyilvánította már eddig is hangosan bánatát, midőn az olyanoknak nyugdíj-vonásaitak szemlélté, a ki immár aratni kezdetékt azt, a mit az előre gondoskodó szeretet számukra vetett. Mert jóllehet folytonosan s évenként be lehet ugyan az intézetbe, elő-ször avagy ismételve lépni: de az egyszer elmulasztottat még sem lehet soha helyrehozni.

Egyébiránt ezen intézet vagyonra, a legutóbb közzétett, 1863-dik évi december 31-diki gyarapodási kimutatás szerint, már **458,628 ft. 37 kr-ra** meggy, a mi az összes tagok tulajdona, s a mire nézve minden ujonnan beállt részvényes tag birtokostársrá válik. S bizonyára alig lehetend másutt, aránylag csekélyebb áldozattal nagyobb előnyhöz jutni mint itten, a hol lelkiismeretes kezelés mellett, **minden bevételek** egyedül arra fordítatnak, hogy azon szép emberi cél eléréséért, miszerint:

„Egyesült erővel egyik a másikat kölcsönösen gyámolítsa, s

szükség és fogyatkozás ellen biztosítsa.”

Mert itt a vagyontalan is éppen oly gyorsan részese lehet, 17-szeri 1 ft 26 kr. o. é. pénz-ből álló csekély évi illeték fizetés által, egy olyan intézet jótékonyágának, a mely az életben maradáonak a nekie adottat kamattal fizeti vissza, mint a vagyonos ezerekre menő részvény

illetéke által, csak hogy itt, mint méltányos, a befizetett évi illeték nagysága, valamint az inkább vagy kevésbé előhaladott életkor, minden egyes tagra nézve mértékül szolgál a rész-sedésben.

Az igazgatósági iroda van Brassóban, a lópiaczon 35 szám alatt. Nem helybelieknek szabadságukban áll belépési nyilatkozatukat az alább irt ügynök uraknál tenni meg s következendő évi illetékeiket is ott fizetni le. A hol pedig ügynőségek még nem léteznek, ha biztos kereskedő házak, vagy más alkalmas személyek jelentkeznek e végett, s az elejőkbe terjesztendő feltételeket elfogadják, készséggel fognak ilyenekké kineveztetni.

Ez alkalommal felkéretnek egyszersmind azon tisztelt részvényesek is, a kik folyó évi illetékeikkel talán még hátrálékban volnának, hogy ezeknek befizetésével annyival inkább siessenek, mert a felvételi és befizetési idő végső heteiben az összecsoportosodás nagyobb, hogy sem mindennek obajtott pontossággal lehessen eleget tenni, s a befizetésnek **októberben tulra elhalasztása** mulhatatlannal egy egész nyugdíj év elvesztését vonná maga után, minthogy szabályilag a tíz hónapnyi, ugymint a január elejétől október végéig tartó, hosszú időköz az illetékek befizetésére van határozva, a más két hónapok november és december, pedig a sokféle számításokra hagyattak fenn, s utólagos fizetéseknek lehetetlen helyet adni úgy, hogy zavar ne támadjon általa.

A brassai közönséges nyugdíj-intézet Igazgatósága.

Külső ügynökök:

Alvinczen, Istvánffy János ur.	Nagy-Enyeden, Vajna Antal ur.
Apáthinon Duna-Bácskában, Bartl József ur.	Nagy-Váradon, Lucz-Gottier Jakab Lőrincz ur.
Bécsben, főügynőség, Preidel Frigyes ur.	Nyiregyházán, Szabolcs-vármegyében Magyar-Beszterezén, Láni Ede ur.
Bikfalván, Bőjte József ur.	Páncsován, Rauschman Károly és fiai urak.
Bilinben, Csehországban, Lázersfeld Simon ur.	Pécsen, Rebák Gusztáv ur.
Borgó-Prandon Tischler Antal ur.	Plojesten, Stiebler Ede ur.
Botfalván Horváth Péter ur.	Pozsonban, Shaner József ur.
Brüxben, Csehországban, Dietrich Ferencz ur.	Prágában, Cseh, Morva-, és Sziléz országokra
Buda-Pesten, főügynőség, Steinacker Samu ur.	főügynőség, Kitzner testvér urak.
Bukaresten, Frank András Ede ur.	Prázmáron, Grosz Lőrincz ur.
Csernátalun, Binder Lajos ur.	Rozsnyón Römer Károly János ur.
Csernoviczon, Bukovinában Soczewán János ur.	Sárkányon, Krafft Károly ur.
Debreczenben, Szepessy Antal ur.	Szegesvárt, Misselbacher Károly Frigyes ur.
Duppau, Csehországban Tiehy A. C. ur.	Sepsi-Feldobolyon, Bartha András ur.
Erzsébetvárosban, Schmidt András ur.	Sepsi Szt. Györgyön, Roll Károly ur.
Eszéken, Kramer József ur.	Sibergen, Szász-Tyukos, Kobor, Lebnek, Ga-
Fehértemplom, a Bánátban, Feigel F. A. ur.	rád és Weiskirchre kibátolag Schäser Pál ur.
Feketehalmon, Ziegler Mihály ur.	Szász-Sebesen, Binder Frigyes ur.
Fiumében, Depoli I. ur.	Szász-Keresztúron, Sz.-Erked, Sz.-Buda, Sz.-
Fogarásban, Leutschaft Károly ur.	Dálya, Sz.-Kéz, Miklóstolke, Bene, Mese,
Fokszánon, Moldovában Römer Frigyes ur.	és Rádossal együtt, Schusztar Mihály Adolf ur.
Földváron. Alstädter János ur.	Szász Régenben, Aleczner József ur.
Gy. Fejérvárt, Megay C. M. ur.	Szászvárosban, Leonhárđ Frigyes József ur.
Gyergyó Szt. Miklóson, Kristoffy Antal ur.	Szász Ugrán, Albrich Vilmos ur.
Halmágyon, Koszta József ur.	Szebenben, Zúrner J. et Mathias urak.
Hazfelden, Telbisz János ur.	Szerethen, Bukovinában, Quirsfeld Ede ur.
Hermányon, Boltresz Mihály ur.	Szegeden, Policzer Salamon ur.
Höltövényen, Foith János ur.	Székelly-Udvarhelyt, Beczási Manó ur.
Ilyefalván, Séra László ur.	Szt.-Ágostán, Szászbalom, Jakobszdorf, Maga-
Jassyban, Stenner Gottlieb Ágoston ur.	rei, Morgonda, Ujváros, Rozsonda, Schönberg,
Kassán, Petrich C. ur.	Waadt, és Vesszódell együtt Maurer György ur.
K. Várárhelyt, Csiszár Mihály ur.	Szentesen, Magyarb. Veinmann Salamon ur.
Késmárkon, Magyarhonban, Szopko C. N. ur.	Szilágy Somlyón, ifj. Lázár János ur.
Késkemetén, Magyarhonban, Reiner Adolf ur.	Selmeczen, Magyarb. Vozniakowsky Ferd. ur.
Kolozsvárt, Schell Mihály ur.	Sopronban, főügynőség, Zügu J. G. ur.
Kőhalmon, Nágelsemidt Ágoston ur.	Toroczkón, Koronka Antal ur.
König-Gráczen, Csehországban, Riedl A. R. ur.	Tordán, Scholtész János Albert ur.
Krakóban, Kollmer Károly ur.	Thurnau-Severien, Bömchesz János Károly ur.
Krizbán, Foris Márton ur.	Ujegyházán, Czáméer József ur.
Laibachon, Zunder Gergely ur.	Ujfalun, Kőpe János ur.
Lembergben, Horn A. ur.	Vácson, Reiser Fülöp ur.
Magyaróson, Galter György ur.	Vereasmarton Cloos János ur.
Mármaros-Szigeten, Jekeli József ur.	Verspatakon, Sztankay Ferencz ur.
M. Ujvárt, Grün Izrael ur.	Vidombákon, Türk György ur.
M. Várárhelyen, Vittich József ur.	Zalánban, zaláni Séra Zsigmond ur.
Medgyesen, Wachsmann Károly ur.	Zalathán, Dr. Gerbert Károly ur.
Mező-Berényen, Kirner Ede ur.	Zaleszczikon, Gácsországban, Sebildenfeldi
Migliczen, Morvában Docopil Károly ur.	Schiller Leo ur.
Nagybányán, Schusztar József ur.	Zentán, Magyarhonban, Wolfinger Adolf ur.

Kolozsvárt Stein Janos könyvkereskedésében

megjelent:

Az Általános POLGÁRI TÖRVÉNYKÖNYV,

mint ez jelenleg Erdélyben érvényes; minden a legújabb időig megjelent és még hatályban levő utólagos rendeletekkel, felvilágosító és utasító jegyzetekkel ellátva.

Irta **Hilbi HALLER KÁROLY**,

a kolozsvári kir. jogakademián az által. polg. törvénykönyv, váltó- és kereskedelmijog, csöndrendtartás és az általános bányatörv. h. tanára; az igazságügyi elmél. államvizsgálati bizottságnak tagja.

Első füzet. Egy füzet ára **1 ft 80 kr** oszt. értékben.

Az egész műre **október végéig 6 fttal** előfizethetni.

Nyomatott az ev. ref. fűtanoda betűivel (Bel-farkasutca 74 sz.)